

Helsinki

HyvÄnkohtelun suunnitelma

TeinilÄn lastenkoti

Päivitetty 1.5.2023

Jokaisessa lastenkodissa on laadittu lapsen hyvää kohtelua koskeva suunnitelma. Suunnitelmaa tarkastellaan, päivitetään ja täydennetään joka vuosi yhdessä lasten kanssa.

Hyvän kohtelun suunnitelman tarkoituksena on turvata lasten oikeuksien toteutuminen lastenkodissa asumisen ajan. Lapsen oikeuksien turvaamisella tarkoitetaan, että lapsia kohdellaan asianmukaisesti sekä kunnioittavasti ja että jokaisen lapsen tuen tarpeisiin vastataan suunnitelmallisesti, turvallisesti ja laadukkaasti.

Jokaisella meidän lapsella on oikeus hyvään hoitoon.

SISÄLLYS

Hyvänkohtelun suunnitelma	1
Teinilän lastenkoti.....	1
1.Toimenpiteistä lasten ikätasaisen itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi	4
Tasa-arvo	5
Kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisy	5
Luottamus	5
Kuunteleminen ja kuuleminen	6
Puhuminen.....	6
Välittäminen	6
Arki	6
Eettiset periaatteet	7
3. Rajoitusten käytön yhteydessä kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta huolehtiminen	7
4. Hoito- ja kasvatushenkilökunnan ja muiden yksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehtiminen rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa.	7
6. Lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet.....	8
7. Lapsen muutoksenhaku ja kantelumahdollisuus	9
Liitteet	10

1.Toimenpiteistä lasten ikätasaisen itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi

Itsemääräämisoikeus on sinulle kuuluva perusoikeus, joka muodostuu oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Teinilässä kunnioitamme ja vahvistamme sinun itsemääräämisoikeuttasi ja tuemme osallistumistasi hoitosi ja kasvatuksesi suunnitteluun sekä toteuttamiseen. Lasten ja nuorten oikeudet sijaishuollossa(liite 2) ohjaavat toimintaamme.

Lapsena sinua kuullaan ja sinun kanssasi keskustellaan:

Jokapäiväisessä arjessa.
Sovituilla omaohjaaja-ajoilla
Asiakassuunnitelmaa laadittaessa
Hoito- ja kasvatussuunnitelmaa laadittaessa sekä kuukausiarviointien yhteydessä
Lastenkokouksissa
viikkosuunnitelmia, päiväohjelmia ja kotiharjoittelusuunnitelmia tehdessä

Teinilässä asuessasi sinulla on:

Oikeus myönteisiin ja läheisiin ihmissuhteisiin
Oikeus hyvään hoitoon ja kasvatukseen
Oikeus iän ja kehitystason mukaiseen valvontaan ja huolenpitoon
Oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön
Oikeus saada ohjausta sinulle mieleisiin ja sopiviin opintoihin
Oikeus saada turvaa, ymmärrystä ja hellyyttä
Oikeus fyysiseen ja psyykkiseen loukkaamattomuuteen
Mahdollisuus itsenäistymiseen

Sinut hyväksytään omana itsenäsi ja ikätasoista kasvuasi tuetaan.

Toimintamme on lapsilähtöistä mutta aikuisjohtoista. Hoidossasi on tärkeää turvallinen ja säännöllinen arki. Teinilässä on lastenkodin yhteiset toimintatavat (liite 1), joita noudattamalla kaikkien arki sujuu turvallisesti ja hyvin. Yhteisistä toimintatavoista huolimatta sinun yksilöllisyyttäsi kunnioitetaan. Turvallinen arki rakentuu ennakoitavasta päivärytmistä ja turvallisuutta luovista toimintatavoista. Osaston yhteisöllisyys ja yhteinen toiminta ovat myös tärkeää. Ohjaajien sitoutuminen yhdessä sovittuihin hoito- ja kasvatustavoitteen onnistumisen edellytys.

Sinulle ja vanhemmillesi annetaan tietoa teihin liittyvistä asioista ymmärrettävällä tavalla sekä tuetaan ja rohkaistaan osallisuuteen ja osallistumaan kaikkiin asioihin.

Jos sinä tai vanhempasi olisitte tyytymättömiä lastenkodin hoitoon, voitte olla yhteydessä lastenkodin johtajaan tai kääntyä sosiaali - tai potilasasiamiehen puoleen. Sinulla on myös oikeus tehdä muistutus johtavalle viranhaltijalle, mikäli olisit tyytymätön kohteluusi

2. Hyvä ikätasoinen ja lapsikohtainen hoito, kasvatusta ja valvontaa, jota toteutetaan ensisijaisesti ilman rajoitustoimenpiteitä

Tasa-arvo

Teinilässä sinua kohdellaan tasa-arvoisesti. Kaikkia lapsia kohdellaan yhtä kunnioittavasti ja kohteliaasti. Lasten eri ikä huomioidaan siten, että kaikki voivat osallistua toimintaan eikä ketään jätetä toiminnan ulkopuolelle. Teemme kaikkemme, että kaikilla olisi hyvä olla.

Kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisy

Lastenkodissa kaikkien lasten tulee saada kasvaa rauhassa, eikä kenenkään tule kokea minikäänlaista kiusaamista tai syrjintää omassa lastenkodin arjessa. Kiusaamista ja syrjintää ovat esimerkiksi haukkuminen, sukupuoleen, etniseen taustaan tai seksuaali-identiteettiin puuttuminen, uhkailu, nettikiusaaminen, videokuvaaminen, valokuvaaminen, omien rajojen ylittäminen, jankkaaminen, vinoon katsominen, toisesta pahan puhuminen, vähättely, painostaminen ja ulkopuolelle jättäminen.

Aikuiset puuttuvat kiusaamiseen ja syrjintään heti sellaista havaittuaan. On myös tärkeää, että voisit kertoa ohjaajille, mikäli et tuntisi oloasi turvalliseksi ja hyväksi osastolla. Osastoilla käydään keskustelua hyvästä käytöksestä säännöllisesti ja päivitetään osaston yhteisiä pelisääntöjä tarvittaessa.

Aikuisten läsnäolo kasvattaa turvallisuutta ja yhdessä jaettu aika auttaa tutustumaan ja luottamaan. On tärkeää, että ymmärrät toimenpiteiden, esim. rajoitustoimenpiteiden perusteet, jotta ne eivät tunnu sinulta kiusaamiselta tai aikuisten kiusaamiselta.

Luottamus

Saat uskoa ja luottaa, että juuri sinua voidaan auttaa Teinilässä. Sinulla on paikka lastenkodin yhteisössä, asioistasi huolehditaan ja aikuinen on aina saatavillasi. Lastenkodin aikuiset välittävät sinusta ja he ovat sinua ja muita lapsia varten paikalla. Sinulla annetaan omaa tilaa ja kaikista iloista ja suruista saat puhua sinulle tärkeän aikuisen kanssa.

Kasvamiseen voi kuulua myös rankkoja vaiheita. Kukaan ei syyllistä sinua vaikeista vaiheista ja niistä johtuvasta käyttäytymisestä. Tarkoituksemme ei ole valittaa, vaan yrittää ymmärtää mistä käyttäytymisesi johtuu ja auttaa sinuakin ymmärtämään ja käsittelemään asioita. Yhdessä asioiden selvittäminen ja tilanteista ylipääseminen auttavat luottamuksen syvenemistä.

Voit myös luottaa siihen, että se mitä kirjataan sinun asioistasi Apottiin, on totta.

Kuunteleminen ja kuuleminen

Kaikki lapset eivät osaa, halua tai kykene kertoa omaa kantaansa helposti. Sinulle löytää rauhallinen tila ja aika tulla kuulluksi esimerkiksi kivan tekemisen kautta. Lastenkodin aikuiset ovat oikeasti kiinnostuneita sinusta ja asioistasi. Haluamme, että sinulla on tunne, että haluamme auttaa sinua.

Mielipiteesi kuullaan ja myös kirjataan lastenkodin hoito- ja kasvatussuunnitelmaan sekä kuukausiarviointeihin. Virallisten asiakirjojen lisäksi on tärkeää, että pääset vaikuttamaan arkielämäsi asioihin. Sinulla on oikeus omiin näkemyksiin, ajatuksiin ja toiveisiin. Kuuntelu ja kuuleminen liittyvät kohtaamiseen ja arjen toimintaan ja tämä ylläpitävää myös sinun arjen hyvinvointia.

Puhuminen

Puhuminen rakentaa luottamusta aikuisen ja nuoren välillä. Tutustumme sinuun ja siihen miten ajattelet ja käsittelet asioita. Emme aliarvioi sinun kykyäsi ymmärtää asioita. Kaikki päätökset ja sovitut asiat ovat perusteltuja. Kerromme, miksi asioista on päätetty kuten on päätetty ja perustelemme asiat. Lastenkodin toiminta ei ole mielivaltaista. Jos sinulla on ”isoja” tai vaikeita asioita, puhumme niistä mieluummin kuin ylläpidämme salaisuuksia. Toimimme esimerkkinä sinulle.

Välittäminen

Pienillä asioilla on iso merkitys. Välittämistä voi ilmaista monella eri tavalla. Välittäminen ilmenee arkisten asioiden kautta; huomioidaan kauniisti laitetut hiukset, huolehditaan että et lähde liian vähissä vaatteissa ulos, sinua kehuaan, halataan, nauretaan yhdessä, kysellään miten koulussa sujui. Läsnäolo ja sinun rohkaiseminen on tärkeää. Arjestasi ollaan kiinnostuneita, ja sinulta kysytään miten päivä on sujunut. Näin sinun on myös helpompi kertoa, jos joku asia painaa mieltä. Jos sinulla on paha mieli autamme sinua. Halu viettää aikaa kanssasi on välittämistä.

Arki

Pyrimme tekemään arjesta mahdollisimman tavallista. Vaikka monet lait ohjaavat toimintaamme, koetamme puhua mahdollisimman kodinomaista kieltä. Lastenkodin arki muodostuu päivärytmistä, säännöllisistä ruokailuista, yhdessä vietetystä ajasta, läsnäolosta ja tarpeittesi huomioimisesta. Saat rauhaa olla lapsi ja kasvaa omassa tahdissa niin nuorempana kuin itsenäistymisvaiheessa. Mokailuja arjen keskellä ei tarvitse pelätä, ne kuuluvat joskus osaksi kasvamista ja niistä selvittää yhdessä. Sinulla on oma viikko- tai päiväohjelmasi, jonka suunnitteluun voit itse myös vaikuttaa.

Eettiset periaatteet

Teinilän lastenkodin henkilökunta on laatinut eettiset periaatteet (liite 3) jotka ohjaavat kasvatustyötämme lastenkodin arjessa.

3. Rajoitusten käytön yhteydessä kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta huolehtiminen

Ennakoimme poikkeustilanteita raporteilla ja tiimikokouksissa sekä teemme ennaltaehkäiseviä toimintasuunnitelmia tarvittaessa. Jos osastollasi tapahtuu jotain poikkeavaa, aikuiset hoitavat tilanteen. Tapahtumat käydään jälkikäteen kanssasi läpi.

Mikäli käytämme rajoitustoimenpidettä, osaston aikuisilla on tieto päätöksestä ja yhteinen näkemys miten rajoitustoimenpide hoidetaan osastolla. Rajoitustoimenpiteet toimeenpannaan aina turvallisesti.

Rajoitustoimenpiteellä voi olla vaikutuksia myös muihin lapsiin. Näitä tilanteita ennakoidaan ja huomioidaan arjessa.

4. Hoito- ja kasvatushenkilökunnan ja muiden yksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehtiminen rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa.

Lasten ja aikuisten turvallisuus on meille tärkeää. Teinilän lastenkodissa kaikilla työntekijöillä on tiedossa, miten toimitaan erilaisissa vaara- ja uhkatilanteissa. Lastenkodin henkilökunta noudattaa lastenkotien työturvallisuusohjetta (työturvallisuusohje uhka – ja vaaratilanteisiin lastenkodissa) ja toimii ensisijaisesti ennaltaehkäisevästi. Lisäksi omavalvontasuunnitelmaan ja poistumisturvallisuusselvitykset ohjaavat aikuisten toimintaa erilaisissa poikkeustilanteissa. Laitosjohtajan vastuulla on päivittää toimintaohjeita ja näitä käydään säännöllisesti läpi kokouksissa ja perehdytyksessä. Lisäksi Teinilässä pidetään turvallisuuskoulutusta uusille työntekijöille säännöllisesti

Teinilän lastenkodissa on käytössä henkilöhälytysjärjestelmä, jolla voidaan tarvittaessa kutsua apua muilta osastoilta. Lisäksi tarvittaessa kutsumme vartijat tai poliisin paikalle.

Turvallisuutta ja ennakointia korostamme jokapäiväisessä arjessa. Mikäli kuitenkin joutuisit ukaavan tai vaarallisen tilanteen kohteeksi, suhtaudumme siihen vakavasti. Kaikista tämänkaltaisista tilanteista teemme virallisen HaiPro tai Spro-ilmoituksen, jonka käsittelevät esihenkilöt ja/tai johtajat. Tilanteen vaatiessa huolehdimme terveydenhuollon palveluista ja teemme myös rikosilmoituksen. Asiat käsitellään aina asianomaisten kesken.

5. Rajoitustoimenpiteiden toteuttaminen ja tilanteet, missä niitä käytetään

Itsemääräämisoikeutesi on myös kirjattu lastensuojelulakiin. Koskemattomuuttasi ja ikätasoista itsemääräämisoikeuttasi kunnioitetaan niin pitkälle kuin mahdollista. Lastenkodin hoito -ja huolenpito perustuvat ensisijaisesti yhteisymmärrykseen. Rajoitustoimenpiteille on aina oltava hyvä syy (laissa säädetty peruste) ja käytämme rajoitustoimepiteitä vain silloin kuin huostaanoton tarkoituksen toteuttaminen, lapsen oma tai toisen henkilön terveys tai turvallisuus välttämättä vaatii.

Mahdolliset rajoitustoimenpiteet toteutetaan lievimmän rajoittamisen periaatteen mukaisesti ja turvallisesti. Rajoitustoimenpide ei ole koskaan rangaistus. Teinilän lastenkodin henkilökunnalla on tarvittava lastensuojelulain osaaminen ja henkilökunta on saanut lakikoulutusta rajoitustoimenpiteiden käyttämiseen.

Rajoitustoimenpiteistä tehdään kirjalliset päätökset ja päätökset tehdään välittömästi. Päätökset annamme tiedoksi ja päätöksen luovuttaminen merkitään asiakastietojärjestelmään. Kerromme rajoitustoimenpiteen perustelut, toimenpiteen tarkoituksen ja keston sekä miten voit toimia ollessi eri mieltä toimenpiteestä ja ohjaamme mahdollisen valituksen, muistutuksen ja kantelun teossa teossa

6. Lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet

Lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä ovat yhteydenpidon rajoittaminen, aineiden ja esineiden haltuunotto , henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus, omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen, lähetysten luovuttamatta jättäminen, kiinnipitäminen, liikkumisvapauden rajoittaminen, eristäminen, erityinen huolenpito ja luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen.

Lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet on kuvattu tarkemmin liitteessä 4.

Mikäli päädyimme rajoitustoimenpiteen käyttämiseen kohdallasi, käymme syyt ja perustelut ymmärrettävästi läpi kanssasi.

Rajoitustoimenpide ei ole koskaan rangaistus. Rajoitustoimenpiteet kirjataan tarkasti asiakastietojärjestelmään ja tietyistä päätöksistä sinulla on valitusmahdollisuus. Mielipiteesi kirjataan päätökseen. Jos rajoitustoimenpiteitä käytetään kohdallasi aiempaa enemmän, on syytä myös päivittää asiakassuunnitelmasi sekä hoito- ja kasvatussuunnitelmasi. Päätökset toimitetaan sinulle, huoltajillesi sekä lastenkodin johtajalle. Myös sosiaalityöntekijälle ilmoitetaan päätöksistä.

Rajoitustoimenpiteet ovat aina sinun turvaksi. Autamme sinua ymmärtämään miksi rajoitustoimenpidettä tarvitaan ja mitä hyötyä sinulle siitä on. On tärkeää, että ymmärrät syyt ja seuraamukset ja että rajoitustoimenpiteiden käyttö on myös välittämistä.

Yleiset toimintatavat rajoitusten käytön jälkeen

Tapahtunut rajoitustoimenpide käydään lapsen kanssa läpi huomioiden seuraavat asiat:

- Millä tavalla rajoitus on vaikuttanut?
- Miksi rajoitusta käytettiin?
- Mitä olisi voinut tehdä rajoituksen välttämiseksi?
- Miten jatkossa välttyttäisiin rajoitustoimenpiteiden käyttämiseltä eli suunnitelma jatkon kannalta?
- Miten lapsi kuvaa saamaansa kohtelua rajoituksen aikana?

Huoltajalle tarjotaan mahdollisuus keskustella edellä mainituista asioista.

7. Lapsen muutoksenhaku ja kantelumahdollisuus

Päätökset, jotka ovat muutoksenhakukelpoisia päätös ja joista tehdään kirjaus
yhteydenpidon rajoittaminen ja olinpaikan ilmoittamatta jättäminen (63 § ja 62 § 3 mom.)
yhteydenpidon rajoituksen lieventäminen (63 §)
aineiden ja esineiden haltuunotto (65 §)
lähetyksen luovuttamatta jättäminen (67 § 4 mom.)
lähetyksen tai viestin lukeminen (67 § 4 mom.)
liikkumisvapauden rajoittaminen (69 §)
eristäminen (70 §)
erityinen huolenpito (72 §)

Asianosaisia rajoitustoimenpiteiden osalta ovat 12 –vuotias lapsi ja hänen huoltajansa. Yhteydenpidon rajoittamista koskevissa päätöksissä asianosaisia ovat lapsi, lapsen huoltaja ja se henkilö, johon rajoitustoimenpide kohdistuu.

Päätökset, joista ei ole muutoksenhakuoikeutta, joista tehdään kirjaukset
omaisuuden ja lähetyksen tarkastaminen (67 § 1 ja 2 mom.)
henkilönkatsastus (66 §)
yhteydenpidon rajoituksen lakkauttaminen (63 §)

Rajoitustoimenpiteet, joista ei tehdä päätöstä, eikä ole muutoksenhakuoikeutta. Kirjaus tehdään.

henkilöntarkastus (66 § 1 mom.)
kiinnipitäminen (68 §)
omaisuuden haltuunotto (palautustilanteet) (65 §)

Lastenkodin henkilökunta ja lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä kertovat lapselle sijaishuollon alkaessa sekä rajoitustoimenpiteen yhteydessä tehtävän mielipiteen selvittämisen yhteydessä, minkälainen on lapsen muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuutensa rajoituspäätöksistä. Alla lueteltu muutoksenhakukelpoiset päätökse

LIITTEET

Teinilän lästenkodin yhteiset toimintavat

Lasten ja nuorten oikeudet sijaishuollossa

Eettiset periaatteet

Lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet

TEINILÄN LASTENKODIN YHTEISET TOIMINTATAVAT

Yhteiset säännöt, joihin sekä lapset että aikuiset sitoutuvat, luovat turvallisuutta. Teinilän lastenkodissa sinulla on oikeuksia, mutta myöskin velvollisuuksia

- **TURVALLISUUS**

Teinilässä jokaisen velvollisuus on **käyttäytyä itseä ja toisia kohtaan kunnioittavasti**. Sinulla on oikeus koskemattomuuteen.

Minkäänlainen **ruma kielenkäyttö ei ole sallittua**. Lastenkodissa kaikilta edellytetään asiallista kielenkäyttöä, johon ei kuulu kiroilu tai muiden solvaaminen. Aikuiset puuttuvat huonoon kielenkäyttöön.

Väkivaltainen käyttäytyminen ei ole sallittua. Väkivaltaa on loukata toista sanallisesti, tavaroiden rikkominen tai heittäminen ja toisen satuttaminen. Aikuiset hoitavat nämä tilanteet turvallisesti. Tarvittaessa aikuiset voivat kiinnipitää väkivaltaisesti käyttäytyvää lasta tai lapsi voidaan eristää. Kiinnipito sekä eristäminen ovat lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä. Väkivaltatilanteet käsitellään aina lapsen kanssa puhumalla.

- **YHTEYDENPITO**

Sinulla on **oikeus pitää yhteyttä** vanhempiin ja muille sinulle läheisiin ihmisiin sekä sosiaalityöntekijäsi. Kotiharjoittelusta ja vierailuista läheisille sovitaan neuvotteluissa. Voit käyttää lastenkodin puhelinta tai tietokonetta sovitusti yhteydenpitoon. Mikäli tarve vaatii, voidaan yhteydenpitoa rajata lastensuojelulain mukaisella päätöksellä vähäksi aikaa sinun turvaksesi.

- **KÄYTTÖVARAT**

Sinulle maksetaan käyttövaroja eli viikkorahaa. Aikuiset ohjaavat sinua järkevään rahankäyttöön.

- **HYVÄ ARKI**

Jokaisella lapsella on **päivärytmi**, joka tarkoittaa sitä että aamulla herätään sovitusti, lähdetään kouluun ja noudatetaan ruokailu- sekä sisääntuloaikoja. Sovi kaikista menemisistä ja tulemisista aikuisen kanssa.

Osastoilla on **ruokailuajat** ja ruokailut ovat yhteisöllisiä hetkiä. Aikuiset ohjaavat terveelliseen ruokavalioon. Ennen ruokailua pestään kädet ja muistetaan että kännykät eivät kuulu ruokapöytään.

Koulunkäynti kuuluu hyvään päivärytmiin. Jos olet sairaana niin silloin ollaan pois koulusta. Sairaspäivänä vietetään aikaa osastolla eikä silloin voi myöskään ulkoilla. Mikäli olet luvottomasti pois koulusta, koulupäivä korvataan eikä tule ylimääräisiä palveluja eikä viihdykkeitä.

Sinulla on **oma huone**, jossa voit olla rauhassa. Aikuisella on oikeus tulla huoneeseesi tarvittaessa. Toisen lapsen huoneeseen ei voi mennä ilman lupaa. Aikuisen kanssa sovitaan toisen lapsen huoneesta olemisesta.

Lastenkodissa opetellaan **kotitöitä** aikuisten avustuksella. Lastenkodissa jokainen lapsi huolehtii oman huoneensa siivouksesta ja sinun kanssasi sovitaan siivouspäivästä. Jokainen siivoaa omat jälkensä niin ruokailun kuin muunkin toiminnan yhteydessä. Isommat lapset harjoittelevat myös omien vaatteiden pesemistä ja voivat osallistua ruoanlaittoon.

Oman puhelimen voi säilyttää itsellään. Yöaikaan ei käytetä puhelinta eikä muita elektroniikkalaitteita. Mikäli laitteen käyttö häiritsee päivärhythmiäsi tai muita ihmisiä voidaan se ottaa pois määritellyksi ajaksi esimerkiksi yöksi tai puhelimelle määritellään käyttöajat.

Sinun tulee kunnioittaa **muiden ja yhteistä omaisuutta**. Iästä riippumatta jokainen lapsi on velvollinen korvaamaan tahallaan rikkomansa tavarat. Lastenkodissa sinä et voi säilyttää itselle tai muille vahingollisia esineitä tai aineita. Aikuisilla on oikeus haltuunottaa turvallisuutta vaarantavat esineet. Haltuunotto on lastensuojelulain mukainen rajoitustoimenpide.

Tavaroiden vaihtaminen tai myyminen toisten lasten kanssa on kielletty lastenkodissa.

Sinua tuetaan ja kannustetaan **kaverisuhteisiin ja mielekkäisiin harrastuksiin**. Kavereiden tuomisesta osastolle sovitaan aikuisten kanssa sekä myös kavereiden luona vierailuista. Muista aina sopia kun menet kaverin luokse.

Lastenkodissa **ei saa kuvata tai äänittää** kännykällä toisia lapsia tai työntekijöitä. Tämä turvaa myös sinun yksityisyyttäsi.

Toimistot ovat **aikuisten työtiloja**, jossa lapset eivät lähtökohtaisesti asioi

Urheiluvälineet säilytetään erikseen sovituisissa säilytystiloissa

Teinilässä **hiljaisuusaika alkaa illalla** sovitusti. Tämän jälkeen ei hoideta asioita, jotka voivat odottaa seuraavaan päivään. Myös aiemmin nukkumaan käyville annetaan yörauha

• PÄIHTEETTÖMYYS

Päihteidenkäyttö vaarantaa vakavasti lapsen henkeä ja terveyttä eikä päihteidenkäyttöä sallita lastenkodissa eikä lastenkodin alueella. Päihteet ja tupakointivälineet otetaan lastenkodin haltuun rajoituspäätöksen mukaisesti.

Lasten ja nuorten OIKEUDET sijaishuollossa

Helsinki

Sosiaali- ja
terveystoimiala

Sinulla on oikeus

- tietää kuka sosiaalityöntekijä vastaa sijaishuoltoosi liittyvistä asioista, saada hänen yhteystietonsa ja olla häneen halutesasi yhteydessä. Sinulla on oikeus tietää miksi sinut on otettu huostaan ja sijoitettu. Vastuuosiaalityöntekijäsi tulee selvittää nämä asiat sinulle henkilökohtaisesti halutesasi, kuitenkin turvallisuutesi ja hyvinvointisi huomioiden.
- saada sijaishuollossa hyvää hoitoa, ikätasoisia kohtelua ja kasvatusta.
- erityiseen suojeluun, yksityisyyteen ja luottamuksellisuuteen.
- saada pitää yhteyttä läheisiisi sekä ystäviisi ja jos tätä oikeutta rajoitetaan, sinulle on kerrottava perustelut ja/tai annettava valituskelppoinen päätös. Sinulla on myös oikeus saada tietoa ja tukea jos haluat valittaa asiasta.
- yhteydenpitovälineisiin, esim. puhelimen ja tietokoneen käyttöön. Jos tätä oikeutta rajoitetaan, sinulle on kerrottava perustelut ja/tai annettava valituskelppoinen päätös.
- saada ikäsi mukaan määrättyä taskurahaa, jonka käytöstä saat itse päättää.
- osallistua sijaishuoltoa koskevan asiasi käsittelyyn, hoidon suunnitteluun ja arviointiin ja kertoa mielipiteesi, sinusta tehtävien muistiinpanojen kirjaamiseen ja tutustua sijaishuolton aikaisiin asiakirjoihin. Sinulla on myös oikeus halutesasi kieltäytyä osallistumasta.
- tarvitsemiisi palveluihin (koulu-, terveys- ym. palvelut) asuin-kunnasta riippumatta.
- tuntea sijaishuoltoipaikka kodiksesi ja siellä olevat aikuiset turvallisiksi, ja tulla sinne luottavaisin mielin vaikka esim. pelkäisit epäonnistuneesi jossain asiassa.

huolettomaan lapsuuteen ja oikeus olla kantamatta huolta alkuisista.

Lisätietoa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/hoito-ja-kasvatus-sijaishuollossa/lapsen-oikeudet-sijaishuollossa>

Eettiset periaatteet

Eettiset periaatteet ovat vastuullisen toiminnan, terveen työkuulttuurin ja työhyvinvoinnin ydin. Niiden noudattaminen varmistaa, että Teinilän lastenkodissa on hyvä työskennellä ja, että toimintamme on lakien, säädösten, ohjeiden ja normien mukaista.

Eettiset periaatteet perustuvat kaupunkiorganisaatiossa arvoihin. Arvot muodostuvat laista, organisaation tavoitteista ja yleisestä yhteiskunnallisesta etiikasta.

Teinilän lastenkodin eettiset periaatteet on luotu yhdessä henkilökunnan kanssa. Toimintaamme ohjaavat eettiset periaatteet ovat:

Olemme palvelutehtävissä. Olemme palvelutehtävissä suhteessa lapsiin, työkavereihin, organisaatioon ja yhteiskuntaan. Kuljemme lapsen ja perheen rinnalla ja meidän keskeinen tehtävä on lapsen kokonaistilanteen ja arjen vakauttaminen. Pidämme lapsen puolia. Annamme lapsille lisämahdollisuuksia ja näin pyrimme ennaltaehkäisemään syrjäytymistä. Toimintamme rakenteet tukevat sitä, että onnistumme palvelutehtävissämme.

Eettinen ja oikeudenmukainen toimintakulttuuri; tee toiselle kuten haluaisit itsellesi tehtävän. Asetumme lapsen asemaan ja toiminnan perustana on huolenpito. Rakennamme luottamusta ja kohtelemme kaikkia kunnioittavasti, ystävällisesti ymmärtävästi - myöskin silloin kun lapsi käytöksellään muuta hakee. Kunnioitamme ihmisarvoa. Toimintamme on perusteltua ja tasapuolista lapsille. Lapsi saa olla oma itsensä. Toimimme lainmukaisesti ja oman ammattikunnan eettisten periaatteiden mukaisesti.

Tarjoamme apua ja tuemme; halu auttaa. Meillä on velvollisuus auttaa ja tunnistamme myös muun verkoston merkityksen lapsen kuntoutumisessa. Työkavereina autamme toisiamme ja huomioimme kunkin yksilöllisen kulloisenkin tilanteen. Teemme yhdessä työtä yhteisten lasten hyväksi toinen toistamme auttaen. Jaamme tietoa keskenämme ja ylläpidämme kunnioittavaa keskustelevaa työkuulttuuria. Tiedostamme käytettävissä olevat resurssit ja teemme parhaamme.

Lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet

Lastensuojelulaitoksessa lapseen saa kohdistaa lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä vain siinä määrin kuin kiireellisen sijoituksen tai huostaanoton tarkoituksen toteuttaminen, lapsen oma tai toisen henkilön terveys tai turvallisuus välttämättä vaatii.

Rajoitustoimenpiteitä ei saa käyttää muuhun kuin kussakin rajoitussäännöksessä ilmenevään ja siinä hyväksytyyn tarkoitukseen. Rajoitusten käyttäminen rangaistuksena on kiellettyä. Rajoitustoimenpide on aina yksilöllinen päätös suhteutettuna lapsen tilanteeseen.

Käytettävissä olevista toimenpiteistä on valittava lapsen itsemääräämisoikeutta ja perusoikeuksia vähiten rajoittava toimenpide. Rajoitustoimenpiteet on toteutettava aina mahdollisimman turvallisesti ja lapsen ihmisarvoa kunnioittaen.

Lapsen asiakassuunnitelman on aina täydennettävä lapsen hoito- ja kasvatussuunnitelmalla, jos lapseen kohdistetaan tai oletetaan kohdistettavan sijaishuollossa rajoituksia.

Rajoitustoimenpiteitä ovat yhteydenpidon rajoittaminen, aineiden ja esineiden haltuunotto, henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus, luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen, kiinnipitäminen, liikkumisvapauden rajoittaminen, eristäminen sekä erityinen huolenpito.

Asianosaisia rajoitustoimenpiteitten osalta ovat 12 vuotta täyttänyt lapsi ja hänen huoltajansa. Yhteydenpidon rajoitusta koskevissa asioissa asianosaisia ovat 12 vuotta täyttänyt lapsi, lapsen huoltaja ja se henkilö, johon rajoitustoimenpide kohdistuu.

Rajoitustoimenpidepäätös on tehtävä välittömästi. Päätöksiä ei voida tehdä takautuvasti, ellei kysymyksessä ole kiireellinen tilanne. Päätöstä koskevat kirjaukset lapsen dokumentteihin on myös aina tehtävä.

Lapselle on annettava päätös tiedoksi ja päätöksen luovuttaminen on merkittävä lapsen asiakirjoihin. Jos lapsi ei halua ottaa päätöstä vastaan, päätöstä säilytetään yksikössä siten, että lapsi saa sen halutessaan. Lapselle on kerrottava rajoitustoimenpiteen perustelut, toimenpiteen tarkoitus ja kesto sekä miten hän voi toimia ollessaan eri mieltä toimenpiteestä ja ohjattava mahdollisen valituksen, muistutuksen ja kantelun teossa.

Ennen päätöksentekoa on asianosaisille varattava tilaisuus tulla kuulluksi siten kuin hallintolaissa säädetään. Hallintolain 36 §:n mukaan asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin. Asianosaiselle on siten kuulemisen yhteydessä varattava tilaisuus tutustua kaikkiin viranomaisen laatimiin asiakirjoihin, jotka voivat tai ovat voineet vaikuttaa asian käsittelyyn. Lapselle ei saa kuitenkaan antaa sellaisia tietoja, jotka vaarantavat hänen kehitystään tai ovat vastoin lapsen muuta

erittäin tärkeää yksityistä etua. Joissain tapauksissa myös muun asianosaisen oikeutta saada tieto asiaan vaikuttavista asiakirjoista voidaan joutua rajaamaan

Päätös on aina annettava tiedoksi asianosaisille, joita se koskee. Päätöksestä tulee ilmetä myös, miksi kuuleminen on jätetty suorittamatta. Mikäli lapsen mielipidettä ei ole voitu selvittää, tulee syyn tähän ilmetä tehdyssä päätöksessä tai lasta koskevissa asiakirjoissa.

Lastensuojelulaitoksen on kirjattava käyttämänsä rajoitustoimenpiteet lapsen asiakirjoihin. Kirjaimisen tulee sisältää rajoitustoimenpiteen kuvaus, toimenpiteen peruste ja kesto, toimenpiteestä päättäneen ja sen käytännössä toteuttaneen sekä siinä läsnä olleen henkilön nimi, ammattinimike.

Kirjauksessa on mainittava myös toimenpiteen mahdollinen vaikutus hoito- ja kasvatussuunnitelmaan. Lasta koskevista asiakirjoista on ilmettävä se, miten lapsen mielipide on selvitetty ennen rajoitustoimenpiteistä päättämistä tai sen toteuttamista sekä lapsen mielipide asiasta.

Lasta koskevassa asiakassuunnitelmassa ja sitä tarkistettaessa tulee arvioida lapseen kohdistettujen rajoitustoimenpiteiden tavoitteiden toteutumista ja niiden vaikutusta asiakassuunnitelmaan. Asiakassuunnitelmaa on tarkastettava aina, mikäli rajoitustoimenpiteet muuttavat tehtyä asiakassuunnitelmaa esimerkiksi yhteydenpidon ja liikkumavapauden rajoittaminen, jotka rajoittavat asiakassuunnitelmassa suunniteltuja lapsen kotiharjoitteluja ja muuta sovittua yhteydenpitoa lapsen läheisiin.

Yhteydenpidon rajoittaminen

Yhteydenpidon rajoittamista koskevissa asioissa asianosaisia ovat lapsi, lapsen huoltaja ja se henkilö, johon rajoitustoimenpide kohdistuu

Lastensuojelulaitoksella on velvollisuus edistää lapsen ja hänen perheensä ja muiden lapselle tärkeiden ihmisten yhteydenpitoa sijaishuollon aikana.

Sijaishuollossa olevan lapsen yhteydenpitoa voidaan rajoittaa mikäli:

- 1) yhteydenpito vaarantaa lapsen sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen ja rajoittaminen on lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta välttämätöntä; tai
- 2) yhteydenpidosta on vaaraa lapsen hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle; tai
- 3) rajoittaminen on välttämätöntä muiden lapsen vaikutuspiirissä olevien ihmisten turvallisuuden vuoksi; taikka
- 4) 12 –vuotta täyttänyt lapsi vastustaa yhteydenpitoa

Yhteydenpidon rajoittamisella tarkoitetaan:

- 1) rajoittaa lapsen oikeutta tavata vanhempiaan tai muita läheisiään;

- 2) rajoittaa lapsen oikeutta pitää yhteyttä läheisiinsä puhelimitse tai muita yhteydenpitolaitteita tai välineitä käyttäen;
- 3) lukea ja pidättää lapsen lähettämä tai hänelle osoitettu yksittäinen kirje tai siihen rinnastettava muu luottamuksellinen viesti tai tarkastaa ja pidättää muu lähetys; sekä
- 4) ottaa rajoituksen ajaksi sijaishuoltopaikan haltuun lapsen hallussa olevat yhteydenpitoon käytettävät laitteet ja välineet tai rajoittaa niiden käyttöä.

Päätös on aina määräaikainen, jolloin päätöksessä on ilmoitettava rajoituksen syy, henkilöt, joihin rajoitus kohdistuu sekä millaista yhteydenpitoa rajoitus koskee ja missä laajuudessa rajoitus toteutetaan, sekä se, milloin rajoitus alkaa ja milloin se päättyy.

Lyhytaikaisesta, enintään 30 vuorokautta kestävästä, rajoituksesta voi päättää laitoshoidossa lastensuojelulaitoksen johtaja. Mikäli rajoittamista on tarpeen jatkaa tai se on heti alussa yli 30 vuorokautta, päättää asiasta johtava sosiaalityöntekijä tai kiireellisissä tilanteissa sosiaalityöntekijä sosiaalipäivystyksessä.

Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös ja sen vaikutukset on lakkautettava heti, kun perusteet yhteydenpidon rajoitukselle ovat poistuneet.

Asianosaisia yhteydenpidon rajoittamista koskevissa asioissa ovat aina lapsi ja lapsen huoltaja. Ennen yhteydenpidon rajoittamista koskevan päätöksen tekemistä on lapselle, huoltajalle ja henkilölle, johon rajoitustoimenpide on kohdistettu, varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Aineiden ja esineiden haltuunotto

Lastensuojelulaki velvoittaa ottamaan lapsen hallussa olevat päihteen ja niiden käyttöön tarkoitettut välineet laitoksen haltuun. Samoin haltuun on otettava myös sellaiset lapsella olevat aineet ja esineet, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen.

Lastensuojelulaitoksen haltuun voidaan ottaa myös sellaiset aineet tai esineet, jotka soveltuvat vaarantamaan lapsen omaa tai toisen henkilön henkeä, terveyttä tai turvallisuutta tai vahingoittamaan omaisuutta, jos on todennäköistä, että lapsi käyttää aineita tai esineitä edellä kuvatulla tavalla.

Näitä esineitä voivat olla erilaiset terä- tai lyömäaseet tai heittämiseen soveltuvat esineet. Mitkä tahansa esineet esimerkkinä liima, sakset, puukko, veitsi, vajeri, pesäpallomaila tai tikat, voidaan kuitenkin ottaa haltuun, mikäli ne on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen.

Myös tupakkatuotteet voidaan ottaa alaikäiseltä haltuun lastensuojelulaitoksessa.

Haltuun otettu omaisuus on sijaishuollon päättyessä palautettava lapselle, poikkeuksena esimerkiksi alkoholi, huumeet ja ampuma-aseet.

Haltuunoton voi tehdä lastensuojelulaitoksen johtaja tai kuka tahansa laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Haltuunotosta on viipymättä ilmoitettava lastensuojelulaitoksen johtajalle tai hänen määräämälleen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä päätöksentekoa varten.

Päätöksen voi tehdä lastensuojelulaitoksen johtaja tai johtajan määräämä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus

Henkilöntarkastuksella tarkoitetaan sen tutkimista, mitä lapsella on vaatteissaan tai esim laukussa sekä vaatteiden ja ihon kätkeytyä. Henkilöntarkastus tarkoittaa esimerkiksi vaatteiden tutkimista sekä taskujen tarkastamista ja tyhjentämistä.

Henkilöntarkastus voidaan suorittaa, jos laitoksen henkilökunnalla on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on vaatteissaan tai hallussaan päihtymistarkoitukseen käytettäviä aineita tai päihteen käyttöön tarkoitettuja välineitä tai esineitä, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen. Henkilöntarkastus tehdään etsittävänsä olevan omaisuuden löytämiseksi.

Tarkastuksen tekee lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastus on tehtävä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa.

Tarkastuksen tekijän ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta, jollei tarkastusta toimita terveydenhuollon ammattihenkilö.

Henkilöntarkastuksen voi suorittaa ja siinä olla läsnä myös työntekijä, joka on eri sukupuolta kuin lapsi, jos tarkastuksen suorittaminen kiireellisenä on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi. Henkilöntarkastuksessa lasta ei saa riisuttaa.

Henkilöntarkastuksesta ei tehdä päätöstä, ainoastaan kirjaukset.

Henkilönkatsastus

Henkilönkatsastus käsittää katsastettavan ruumiin tarkastamisen, verinäytteen ottamisen tai muun ruumiiseen kohdistuvan tutkimuksen. Henkilönkatsastuksen suorittamisen edellytyksenä on, että laitoksella on perusteltua syytä epäillä, että lapsi on käyttänyt päihdyttäviä aineita (yleensä huumeaineita).

Henkilönkatsastus voi käsittää puhalluskokeen suorittamisen tai veri-, hius-, virtsa- tai sylkinäytteen ottamisen.

Henkilöntarkastuksen ja henkilönkatsastuksen suorittaminen tulee tapahtua aina erittäin suurta hienovaraisuutta noudattaen ja lapsen fyysistä koskemattomuutta, ihmisarvoa ja sukupuoli-identiteettiä ja yksityisyyttä kunnioittaen. Henkilönkatsastus ei oikeuta ruumiinonteloiden tutkimista.

Katsastuksen toimittamisesta päättää ja katsastuksen toimittaa lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Mikäli henkilönkatsastuksen toimittaa muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö, on läsnä oltava lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva toinen henkilö.

Verinäytteen saa ottaa vain terveydenhuollon ammattihenkilö.

Katsastusta ei saa toimittaa eikä siinä olla läsnä lapsen kanssa eri sukupuolta oleva henkilö, jollei kyseessä ole terveydenhuollon ammattihenkilö.

Henkilönkatsastuksen suorittava ja läsnä oleva henkilö voi kuitenkin olla eri sukupuolta kuin lapsi, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.

Henkilönkatsastuksesta on tehtävä päätös. Päätöksen tekee lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Päätös ei ole valituskelpoinen. Päätös on kuitenkin lähetettävä tiedoksi ilman valitusosoitusta huoltajalle ja 12-vuotta täyttäneelle lapselle.

Omaisuuuden ja lähetysten tarkastaminen. Lähetysten luovuttamatta jättäminen

Mikäli on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussa aineita tai esineitä (päihteet, niiden käyttöön soveltuvat välineet jne.), saadaan hänen käytössään olevat tilat tai hallussaan oleva omaisuus tarkastaa. Tilat ja omaisuus saadaan myös tarkastaa, mikäli lapsen olinpaikkaa täytyy kiireellisesti selvittää, jos lapsi luvattomasti pois lastenkodista ja hänen olinpaikkaansa täytyy selvittää.

Lastensuojelulaitoksen henkilökunnan on oikeus tarkastaa lapselle osoitettu viesti tai muu luottamuksellisen lähetys, mikäli on perusteltua syytä epäillä sen sisältävän edellä mainittuja aineita tai esineitä. Tarkastusoikeuden käyttäminen ei kuitenkaan oikeuta lukemaan kirjettä tai muuta luottamuksellista viestiä.

Tarkastaminen on tehtävä lapsen ja lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa. Erityisestä syystä voidaan lapsen käytössä olevat tilat tai hallussa oleva omaisuus tarkastaa myös lapsen tai toisen henkilön läsnä olematta. Erityinen syy voi olla esimerkiksi henkilökunnan vähäinen määrä sellaisessa tilanteessa, jossa kiireellinen tilojen tai omaisuuden tarkastaminen on välttämätöntä. Erityinen syy voi olla myös se, että lapsi on poistunut luvatta laitoksesta.

Tarkastuksesta päättää ja tarkastamisen tekee lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Päätös on lähetettävä tiedoksi huoltajalle ja lapselle. Lapselle tulee aina selvittää tarkastuksen syy.

Tarkastuksen peruste, syyt ja menettely on kirjattava päätökseen ja lasta koskeviin asiakirjoihin.

Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on lisäksi oikeus perustellusta syystä lukea ja päättää, että lapselle osoitettu viesti tai muu luottamuksellinen lähetys jätetään luovuttamatta lapselle. Tällöin pitää on perusteltua syytä epäillä viestin sisällön vaarantavan lapsen tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä.

Kiinnipitäminen

Lastensuojelulaitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi lapsen rauhoittamiseksi pitää kiinni lapsesta, jos lapsi uhkaavalla käyttäytymisellään todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitäminen on lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi välttämätöntä.

Turvallisuuspalveluja tarjoavaan yrityksen palveluksessa oleva henkilö, esimerkiksi vartija, ei voi osallistua kiinnipitämiseen. Sen sijaan jokaisella on oikeus puolustaa omaa tai toisen henkilön henkeä tai terveyttä uhkaavalta hyökkäykseltä

Kiinnipitäminen on oltava luonteeltaan hoidollista. Kiinnipitäminen voi myös sisältää lapsen siirtämisen. Kiinnipitäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.

Kiinnipitämisellä tarkoitetaan pelkästään lapsen fyysistä kiinnipitämistä. Minkäänlaisten välineiden käyttö kiinnipitämisen yhteydessä ei ole sallittua.

Kiinnipitämistä on aina viimesijainen keino. Kiinnipitämisellä voidaan estää lasta vahingoittamasta itseään sekä suojella laitoksen muita lapsia ja henkilökuntaa. Omaisuuden suojelemisen kohdalla kyse tulee olla omaisuuden merkittävästä vahingoittumisriskistä.

Kiinnipitämisestä ei tehdä päätöstä. Kiinnipitämisen syyt ja perusteet on kirjattava lasta koskeviin asiakirjoihin ja siitä annetaan selvitys sekä lastenkodin johtajalle että lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Liikkumisvapauden rajoittaminen

Lapselle saadaan, jos se on hänen huoltonsa kannalta välttämätöntä ja lapsen edun mukaista, asettaa määräajaksi kielto poistua laitoksen alueelta:

- 1) lapsen sijaishuoltoon johtanut päätös on tehty sillä perusteella, että hän on vaarantanut vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä merkittävämmän rikollisen teon
- 2) lapsi laitoksessa käyttäytyy 1 kohdassa mainitulla tavalla; tai
- 3) rajoitus on lapsen hoidon tai huollon kannalta muutoin tarpeen lapsen suojelemiseksi häntä itseään vakavasti vahingoittavalta käyttäytymiseltä.

Rajoittamista ei saa määrätä laajempaan eikä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen hoito- ja kasvatusta välttämättä edellyttää.

Liikkumisvapauden rajoittamisen tavoitteena on, että lapsi poistuu päätöksessä määritellyltä alueelta vain yhdessä työntekijän kanssa.

Lapsen koulunkäynti, harrastustoiminta, retkelle osallistuminen tai muu vastaava toiminta tulee mahdollisuuksien mukaan pyrkiä turvaamaan. Päätöstä tehtäessä lapsen omat toivomukset ja mielipide asiassa tulee selvittää.

Mikäli liikkumisvapauden rajoittamispäätöksen ohella rajoitetaan myös lapsen yhteydenpitoa, yhteydenpidon rajoittamisesta on tehtävä erillinen päätös. Tällöin kuultavia ovat 12 –vuotta täyttänyt lapsi, lapsen huoltaja ja vanhempi sekä päätöksen kohteena oleva henkilö, jonka yhteydenpitoa lapseen on rajoitettu.

Liikkumisvapauden rajoittaminen ei saa jatkua ilman uutta päätöstä yli seitsemää vuorokautta. Yhtäjaksoisesti rajoittaminen saa jatkua enintään 30 vuorokautta. Rajoitustoimenpide on lopetettava heti, kun se enää ei ole välttämätöntä lapsen huollon järjestämisen kannalta.

Päätöksen lyhytaikaisesta, enintään 7 vuorokautta kestävästä, liikkumisvapauden rajoittamisesta tekee lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Pidemmästä, yhteensä enintään 30 vuorokautta kestävästä, rajoituksesta päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Eristäminen

Lapsi voidaan eristää laitoksen muista lapsista, jos hän käyttäytymisensä perusteella on merkittävästi vaaraksi itselleen tai muille. Eristämistä ei saa määrätä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen huolenpito ja hoito välttämättä edellyttävät. Eristämistä ei saa jatkua yhtäjaksoisesti yli 12 tuntia. Eristäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.

Eristämisen tulee tapahtua laitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstön jatkuvan huolenpidon alaisena. On myös sovittava, kuka lapsesta huolehtii eristyksen aikana.

Eristämistä voidaan välittömästi jatkaa uudella päätöksellä vain, jos eristämisen edellytykset ovat edelleen olemassa. Edellytyksenä on lisäksi, ettei lapsen hoitoa ole mahdollista järjestää muulla tavalla. Eristämisen pisin kokonaisaika ei saa ylittää 24 tuntia.

Ennen eristämisen jatkamista koskevan päätöksen tekemistä, on lapselle suoritettava lääkärintarkastus. Lääkärintarkastus tulee tarvittaessa tehdä myös eristämisen alkaessa tai eristämisen aikana.

Eristämistilanne edellyttää lapsen tilanteen jatkuvaa seurantaa. Lasta ei voi jättää eristämistilanteessa yksin ilman, että hoitohenkilöstö on jatkuvasti kuuloetäisyydellä lapseen ja pystyy välittömästi lapsen kutsuessa olemaan lapsen kulloisessakin tilanteessa tarvitsemalla tavalla apuna ja tukena lapselle. Eristetylle lapselle on turvattava mahdollisuus saniteettitiloihin, ruokailuun ja raittiiseen ilmaan. Lapselle tulee myös järjestää mahdollisuus keskusteluun hänelle läheisen laitoksen työntekijän, kuten omahoitajan, kanssa.

Päätöksen eristämisestä ja sen jatkamisesta tekee lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön tulee ilmoittaa eristämisestä tai sen jatkamisesta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Erityinen huolenpito

Erityisellä huolenpidolla tarkoitetaan sijaishuollossa olevalle 12 vuotta täyttäneelle lapselle lastensuojelulaitoksessa järjestettävää erityistä, hoitoa ja huolenpitoa mikäli hänen etunsa sitä vaatii. Erityisen huolenpidon aikana lapsen liikkumisvapautta voidaan rajoittaa.

Erityistä huolenpitoa voidaan järjestää muun muassa vakavan päihde- ja rikoskierteen katkaisemiseksi tai kun lapsi omalla käyttäytymisellään muulla tavalla vakavasti vaarantaa omaa henkeään, terveyttään tai kehitystään. Tällainen tilanne voi olla, kun lapsi käyttäytyy itsetuhoisesti tai esimerkiksi myy itseään.

Edellytyksenä erityisen huolenpidon järjestämiselle on, ettei sijaishuoltoa ole mahdollista järjestää muulla tavoin, eivätkä terveydenhuollon palvelut sovellu käytettäväksi erityisen huolenpidon sijaan.

Päätöksen erityisen huolenpidon järjestämisestä tekee johtava sosiaalityöntekijä avohuollon ja sijoituksen sosiaalityössä.

Päätöksen on perustuttava kasvatuksen, sosiaalityön, psykologian ja lääkärin asiantuntijanarvioon. Tässä arvioinnissa on otettava kantaa siihen, voidaanko lapsen itseään vahingoittavaan käyttäytymiseen puuttua muulla tavoin kuin järjestämällä hänelle erityistä huolenpitoa.

Erityistä huolenpitoa voidaan järjestää enintään 30 vuorokauden ajan. Erittäin painavasta syystä voidaan erityistä huolenpitoa jatkaa uudella johtavan sosiaalityöntekijän päätöksellä enintään 60 vuorokaudella. Jatkamispäätökseen on liitettävä moniammatillinen arvio, jossa otetaan kantaa erityisesti siihen, miksi erityistä huolenpitoa olisi tarpeen jatkaa, ja missä muodossa se tulisi lapselle järjestää.

Ennen erityistä huolenpitoa koskevaa päätöstä on todisteellisesti kuultava lasta ja hänen huoltajaansa.

Erityisen huolenpidon aikana on lapsen hyvin tuntevien ohjaajien tavattava säännöllisesti lasta sekä osallistuttava lapsen erityisen huolenpidon suunnitteluun, toimeenpanoon ja arviointiin. Lapselle on lisäksi tehtävä säännöllisesti tarvittavat lääkärintarkastukset.

Lasta koskeva asiakassuunnitelma on aina tarkistettava erityisen huolenpidon päättyessä.

Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen

Jos lapsi on poistunut luvattomasti lastensuojelulaitoksesta tai ei palaa sinne ennalta sovitusti luvallisen poistumisen jälkeen, laitoksen on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi laitokseen. Laitoksen on ilmoitettava lapsen luvattomasta poissaolosta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle ja virka-ajan ulkopuolella sosiaali- ja kriisipäivystykseen. Laitoksen ja lapsen sosiaalityöntekijän on yhdessä ratkaistava, mistä lasta olisi syytä etsiä, kuka mahdollisesti tietäisi, missä lapsi on, ja miten hänen kuljetuksensa takaisin laitokseen olisi syytä järjestää, kun hänet on löydetty. Lapsen olinpaikan selvittyä laitoksen ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tulee yhteistyössä sopia lapsen kuljettamisesta takaisin laitokseen, ellei lapsi palaa laitokseen vapaaehtoisesti.

Lapsen palauttamisesta ja siihen liittyvästä kuljettamisesta ja sen turvallisesta järjestämisestä päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Kiireellisissä tilanteissa lapsen palauttamisesta ja siihen liittyvästä kuljettamisesta ja sen turvallisesta järjestämisestä päättää laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan on viipymättä ilmoitettava päätöksestä lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Lapsen kuljettamisen saa toteuttaa vain:

1. laitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstöön laskettava työntekijä, jolla on lastensuojelulain 60 §:ssä määritelty ammatillinen pätevyys.
2. lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä
3. muu toimivaltainen viranomainen (muun kunnan viranomainen tai poliisi).

Lapsen kuljettamisen aikana lasta kuljettava henkilö saa kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi pitää lasta lyhytaikaisesti kiinni kuljetukseen käytettävässä autossa, jos lapsi sekavan tai uhkaavan käyttäytymisensä perusteella todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitäminen on lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi välttämätöntä

Lapsen etsinnästä ja kuljettamisesta on tehtävä sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain mukaisesti kirjaukset lapsen asiakasasiakirjoihin.